

Remissvar till Justitiedepartementet, dnr. Ju2024/02261 Förbud mot äktenskap mellan kusiner och vissa andra nära släktingar

Varken hora eller kuvad (VHEK), svar på remiss: av Förbud mot äktenskap mellan kusiner och vissa andra nära Släktingar

Varken hora eller kuvad (VHEK) är en antirasistisk och feministisk organisation som sedan 2005 har arbetat för att uppmärksamma och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Vi har under 20 år bedrivit aktivt påverkansarbete för att få till stånd ny lagstiftning inom just de områden som den aktuella utredningen behandlar.

VHEK:s ställningstagande

VHEK välkomnar utredningens förslag om förbud mot kusinäktenskap och andra äktenskap mellan nära släktingar.

VHEK:s motivering

Vår organisation möter dagligen flickor och vuxna kvinnor som lever under hedersnormer. Genom vår erfarenhet av att arbeta med hedersutsatta personer har vi stött på flera fall där kusinäktenskap har varit ett resultat av barn- eller tvångsäktenskap. Dessa äktenskap begränsar flickors och kvinnors möjligheter till fria val. Kusinäktenskap bidrar till att upprätthålla hedersnormer och gör det ofta svårt för kvinnor att göra sig fria från destruktiva relationer. Vi vill i detta sammanhang anför följande argument till stöd för ett förbud mot kusinäktenskap:

1. Bekämpa hedersförtryck och social kontroll

Precis som påpekas i betänkandet är kusinäktenskap ofta arrangerade och präglade av krav och förväntningar där familjens eller kollektivets intressen går före individens. Kusinäktenskap har ett starkt samband med efterlevnad av oskulds- och kyskhetsideal hos flickor och kvinnor. Genom att arrangera ett äktenskap med en kusin anser vissa familjer sig ha större möjligheter att utöva kontroll och försäkra sig om att kvinnan tidigare har levt i enlighet med kollektivets regler. Vår erfarenhet är att kvinnor ofta utsätts för hedersförtryck inom ramen för kusinäktenskap. Dessa äktenskap förstärker hederskulturella strukturer av kontroll och förtryck. Det nära släktskapet mellan makarnas familjer leder ofta till en social isolering för kvinnan. Vid en skilsmässa kan det bli nästintill omöjligt för henne att hävda sina rättigheter, då familjen och släkten ofta vänds mot henne.

2. Integration, jämlikhet och normer

Ett förbud mot kusinäktenskap sänder en tydlig signal om att samhället tar avstånd från hedersförtryck och alla sedvänjor som innebär tvång och andra påtryckningar vid val av partner. Ett förbud kan underlätta för personer som utsätts för påtryckningar att våga ifrågasätta släktens krav. Genom att bryta patriarkala traditioner kan individer ges större frihet att ingå relationer baserade på kärlek och fri vilja, snarare än familjens krav och förväntningar. Vi menar att ett förbud mot kusinäktenskap kan bidra till att bryta mönster av isolering och stärka individens möjlighet att göra självständiga val. På så vis kan ett förbud ha positiva effekter på jämställdhet och integration för personer med utländsk bakgrund i Sverige.

I departementsskrivelsen ges exempel på länder och delstater som har förbud eller begränsningar av kusinäktenskap eller planerar sådan lagstiftning. Sverige bör eftersträva en internationellt framskjuten position när det gäller lagstiftning på jämställdhetsområdet.

3. Medicinska och genetiska risker

Utredningen hänvisar till forskning som visar att det finns en ökad risk för sjukdom och funktionsnedsättning hos barn vars föräldrar är kusiner. VHEK menar att detta utgör ett tungt vägande skäl för att förbjuda kusinäktenskap.

Att det kan finnas andra par än kusiner med hög risk att få ett sjukt barn är inget argument mot att förbjuda kusinäktenskap. I detta sammanhang måste man ta hänsyn till att de medicinska riskerna ofta ingår i en kontext av tvång eller förväntningar från den nära omgivningen.

Avslutning

VHEK anser att ett förbud mot kusinäktenskap är ett nödvändigt steg för att skydda flickors och kvinnors individuella fri och rättigheter, motverka hedersförtryck och främja ett mer jämställt och inkluderande samhälle. Vi uppmanar regeringen att genomföra den föreslagna lagändringen för att säkerställa att varje individ har rätt att välja sin partner fritt, utan påverkan från familjens eller släktens intressen.

Amineh Kakabaveh, ordförande

Varken hora eller kuvad (VHEK)

Varken hora eller kuvad

Tel. 076-082 19 35

Adress: Box 2031, 127 02 Skärholmen

[Hedersförtryck: Berättelser från Sverige och](#)

[världen](#) | [Hederspodden](#) | [Förortsfeministen](#) | [Respektguiden](#) | [1100](#) och [1200](#)

[Facebook](#) | [Instagram](#) | [yhek.se](#)

